

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

โลกยุคโลกาภิวัตน์ทำให้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี หรือเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังปรากฏในแนวทางการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (2542) มาตรา 66 ที่สรุปว่า ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำให้ เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เทคโนโลยีหรือเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหรืออีกนัยหนึ่ง คือ เทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ คือ การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศทุกชนิดมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพราะสารสนเทศทุกชนิดล้วนแล้วแต่ให้ประโยชน์ในการเป็นข้อมูลเบื้องต้นต่อการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนเพื่อทราบถึงปัญหาการใช้เทคโนโลยีของครูในโรงเรียน เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน สำนักการศึกษา ตลอดจนบุคคลผู้เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เรียนรู้ ได้พัฒนาตนเองตามความสามารถ และเต็มศักยภาพซึ่งเป็นผลนำไปสู่การพัฒนาประเทศโดยรวม [1]

การเรียนการสอนในยุคที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ บทบาทของครูผู้สอนจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากระบบเดิมที่เน้นการสอน (teaching) มาสู่การเป็นผู้แนะนำ (facilitator) สนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา (active learning) ต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยี (technology literacy) และทักษะการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ (technology literacy) รวมทั้งสามารถเป็นที่เล็งใจให้กับนักเรียนในการใช้ทักษะดังกล่าวเพื่อเข้าถึงคลังความรู้ของโลกสารสนเทศ [2] ฉะนั้นในยุคปัจจุบัน และอนาคตครูผู้สอนจึงต้องลดบทบาทของตนเองลง โดยจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำกับผู้เรียนในการเรียนรู้ ตลอดจนการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนในบางครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนแบบเอกัตบุคคล โดยใช้ที่พึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น โดยใช้คอมพิวเตอร์มาช่วยในการสนับสนุนการเรียนรู้เป็นรายบุคคลที่เน้นถึงความสามารถเฉพาะตัวซึ่งจะเข้ามาแทนที่โค่นล้มทะเลาะน้อย ๆ จนครบกระบวนการในที่สุด การที่ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองและพัฒนาตนเองไปสู่ระบบการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนเหล่านั้นควรได้รับการสนับสนุน ให้มีความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทั้งยังสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูว่าครูต้องแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง ครูต้องค้นหา สืบเสาะ จัดจำและรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์

ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครูและใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคม ได้อย่างเหมาะสม มาตรฐานที่ 6 ด้านปัจจัย กำหนดว่า ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ [3] ได้เสนอแนะวิธีการในการสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในเรื่องดังกล่าว ไว้ดังนี้

1. การฝึกอบรมครูและบุคลากรในโรงเรียน โดยจะต้องมีเป้าหมายของการฝึกอบรมที่ชัดเจน และเน้นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการนำความรู้และทักษะภายหลังการฝึกอบรมไปใช้ในการเรียนการสอนจริง
2. การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากเนื้อหาบทเรียนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
3. การใช้ประโยชน์จากระบบเครือข่ายการเรียนการสอน
4. การจัดโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอและนักเรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด
5. การจัดหลักสูตรและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสอนแทน
6. การตื่นตัวของผู้บริหารจนถึงระดับนักเรียน เจ้าหน้าที่ และเครือข่ายความร่วมมือต่างๆ ต่อการทำให้เกิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียน

การพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูผู้สอนให้เป็นไปตามเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นนั้น โดยหลักการของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้และการฝึกอบรมนั้น สิ่งแรกที่ต้องดำเนินการก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการฝึกอบรมก็คือ การวิเคราะห์หาความจำเป็นหรือความต้องการ เพื่อสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการฝึกอบรมให้เป็นไปตามความต้องการ ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูและความต้องการที่สอดคล้องกับปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบอยู่ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการเรียนการสอน

ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จึงเป็นสิ่งจำเป็น ทำให้ทราบถึงปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูผู้สอนเหล่านั้นให้มีความรู้ความสามารถก้าวหน้า ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้ ทั้งนี้ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผู้เรียนจึงจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนของครูโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย เพื่อทราบถึงปัญหาการใช้เทคโนโลยีของครูในโรงเรียน เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน สำนักการศึกษาตลอดจนบุคคลผู้เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เรียนรู้ ได้พัฒนาตนเองตามความสามารถและเต็มศักยภาพ

1.2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย ที่แตกต่างกัน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองหนองคายให้มีประสิทธิภาพ
2. นำผลการวิจัยเรื่องปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย ไปพัฒนาครูผู้สอนตามความสามารถ และเต็มศักยภาพ

1.4 ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จำนวน 164 คน

1.5 สมมติฐานของการวิจัย

ครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย ที่มี อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน โรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน มีปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง อุปสรรค ข้อขัดข้องในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย ประกอบด้วย 4 ด้านคือ

1) ด้านบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณกำลังคนเครื่องมือใช้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการพัฒนา

2) ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอน

3) ด้านความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ หมายถึง ทักษะในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และอินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนการสอน

4) ด้านครูผู้สอน หมายถึง ความรู้ ความสามารถของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบการสอนในโรงเรียนเทศบาล จังหวัดหนองคาย

3. เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและใช้ในการจัดการเรียนการสอน ของครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย

4. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนเทศบาล 1 สว่างวิทยา โรงเรียนเทศบาล 2 ชำนาญอนุเคราะห์ โรงเรียนเทศบาล 3 ยวบูรณ์บำรุง และ โรงเรียนเทศบาล 4 ฉลองรัตน